

Les 3 Religies in Nederland

GATENTEKST VERSIE 1

Bij mij aan de overkant, aan het _____ van de straat, staat een nieuwe _____, naast een al even nieuwe katholieke _____. Onze linkerburen nodigden ons uit voor _____ hindoeëest. Mijn ene collega beweert dat _____ in Nederland niets meer voorstelt en _____ wel helemaal zal verdwijnen. Een andere _____ zegt dat het protestantisme echt een _____ is van de Nederlandse identiteit, en _____ zelfs de koning(in) van Nederland altijd _____ protestant moet zijn. Je gelooft je _____ niet! Hoe zit dat allemaal? Is _____ nou een religieus land, of is _____ verleden tijd? En over welke religies _____ we het?

Germanen, Romeinen en de rooms-katholieke kerk

Van de godsdienst van _____ oudst bekende inwoners van Nederland, Germaanse _____ die vanaf 3500 voor Christus het _____ binnenkwamen, is niet zo gek veel _____ vanwege de beperkte schriftelijke bronnen. Wel _____ de namen van weekdays nog aan _____ religie: woensdag, donderdag en vrijdag dragen _____ namen van oude Germaanse goden. Van _____ ongeveer vier eeuwen Romeinse bezetting – vanaf _____ 100 vóór tot 300 na Christus – _____ meer sporen terug te vinden. Maar _____ is onjuist te zeggen dat de _____ godenwereld hier is ingeburgerd. Anders is _____ voor het christendom, begonnen als kleine _____ binnen het jodendom. Het ontwikkelde zich _____ de officiële godsdienst in datzelfde Romeinse _____, en nog steeds is de ‘bisschop _____ Rome’, de paus, de leider van _____ katholieke kerk. De centrale figuur, niet _____ van het katholicisme maar van het _____ christendom, is Jezus Christus. De katholieke _____ heeft grote invloed gehad op de _____ van Europa. Ook op de Europese _____: bouwkunst, schilderkunst, beeldhouwkunst, muziek, alles stond _____ dienst van de kerk. Het is _____ kerk die zich kenmerkt door een _____ stijl: in de katholieke kerkdiensten is _____ alles te zien, te horen en _____ ruiken. Priesters in speciale kleding verrichten _____ handelingen en er worden rituele teksten _____, vaak nog in de oorspronkelijke kerktaal, _____ Latijn. De kerken zijn groot, hoog, _____ rijkversierd.

Protestanten

In de zestiende eeuw _____ er onder leiding van Luther in _____ een scheuring in de katholieke kerk. _____ deel keerde zich tegen de rijkdom, _____ complexe hiërarchie en protesteerde tegen praktijken _____ in hun ogen afwijken van de _____ bedoeling. Deze ‘protestanten’ scheidten zich dus _____ en vormden een eigen kerk. Men _____ met de vertaling van de Bijbel _____ de verschillende Europese talen, zodat iedereen _____ kennis kon nemen van de inhoud _____ dit belangrijke boek. Het protestantisme is, _____ in vergelijking met het katholicisme, te _____ als een geloof van soberheid. De _____ zijn kleiner en minder rijk versierd, _____ diensten zijn eenvoudiger. Er is geen _____ gezag dat de leer van de _____ kerken bepaalt, en dit heeft in _____ verleden geleid tot een groot aantal _____, vooral in Nederland. Daar kreeg de _____ van Calvijn, een strenge protestant uit _____, veel aanhang. Calvijn vond, in tegenstelling _____ Luther, dat de kerken plaatselijk onafhankelijk _____ te zijn en dat de leefregels _____ de Bijbel toegepast dienden te worden _____ alle terreinen van het leven, ook _____ publieke. Misschien sprak dit idee van _____, in combinatie met hun traditie van _____ leven en hard werken, de Nederlanders _____ aan, dat ze daardoor het meest _____ land van Europa werden? Alleen Nederland _____ heeft meer dan honderd apart geregistreerde _____ kerken, onder andere de gereformeerde en _____ kerk. In bijgevoegd schema _____ u de grootte van deze groepen in _____ met andere. Terug naar de geschiedenis. Natuurlijk _____ de katholieke kerk de afscheiding van _____

protestanten in de zestiende eeuw niet _____ accepteren. Nederland maakte toen deel uit _____ een groot Europees rijk. Daarin werd _____ protestantisme verboden en werden de aanhangers _____. De handelssteden in het noorden van _____ werden echter steeds welvarender en zelfstandiger, _____ ze wilden hun eigen beleid voeren, _____ op godsdienstig gebied. De Hollandse steden _____ in opstand, en vochten zich vrij _____ de zogenaamde Tachtigjarige Oorlog (1568–1648). Met het _____ van de opstand werd Nederland officieel _____. Daarna waren de rollen enige tijd _____ en kregen de katholieken het moeilijk. _____ trok de relatief grote tolerantie ten _____ van andere godsdiensten vanaf de zeventiende _____ een groot aantal groepen joden en _____ aan die elders streng vervolgd werden. _____ sinds het eind van de negentiende _____ bestaat er in Nederland officieel vrijheid _____ godsdienst, en kan iedereen kiezen tot _____ geloof hij of zij wil behoren.

Secularisatie

Terwijl het in de eeuwen daarvoor _____ was dat je niet tot een _____ of synagoge behoorde, komen er vanaf _____ negentiende eeuw onder invloed van het _____ steeds meer onkerkelijken. Anderzijds komen er _____ de twintigste eeuw met de instroom _____ grote groepen immigranten andere godsdiensten het _____ binnen, zoals de islam, het hindoeïsme _____ het boeddhisme. Deze nieuwe religies concentreren _____ vooral in de grote steden en _____ snel, totdat zich in de tweede _____ derde generaties hetzelfde verschijnsel voordoet: men _____ minder vaak naar de moskee of _____ en houdt zich minder aan de _____ voorschriften van de groep. Een aantal _____ was de islam de snelst groeiende _____ in Nederland. Die groei is sinds _____ gestopt. Het geschatte percentage moslims blijft _____ rond de zes %. Nu is _____ boeddhisme de snelst groeiende groepering.

Godsdienst: _____ blijftje

Wetenschappers en intellectuelen gingen er _____ de twintigste eeuw van uit dat _____ een voorbijgaand verschijnsel was. Alleen in _____ vroeger geïsoleerde plattelandsgebieden waren nog grote _____ gelovige protestanten. Als het opleidingsniveau van _____ zou stijgen en 'ze hun verstand _____ gebruiken' zouden kerk en geloof op _____ duur vanzelf verdwijnen, was het idee. _____ en kunstenaars uitten in hun werk _____ frustratie over een benauwende godsdienstige opvoeding. _____ was toen zeker geen gespreksonderwerp op _____ en hoorde, net als de vraag _____ men getrouwd was of samenwoonde, en _____ vraag hoeveel men verdiende, tot het _____ privéterrein van mensen. In het publieke _____ werd religie dus een taboe. In _____ eenentwintigste eeuw echter lijkt de belangstelling _____ religie in Nederland weer toe te _____ . Er worden nieuwe moskeeën gebouwd, nieuwe _____ christelijke gemeenschappen zoeken kerkruimte in vooral _____ en Den Haag. Bovendien heeft een _____ protestantse beweging met veel aandacht voor _____ geloofsbeleving, maar ook voor maatschappelijke vragen, _____ aanhang onder jongeren en mensen uit _____ traditionele kerken. Ze hebben zelfs een _____ omroep (de Evangelische Omroep) en evenementen. _____ wijzen er echter op dat dit _____ in geen verhouding staat tot de _____ leegloop van de kerken en moskeeën _____ het land. Wat zijn de cijfers? _____ weer het taartdiagram van fig. 3.2. Zeventig % van de Nederlanders is _____ lid van een kerk, en dat _____ neemt nog steeds toe. Dat betekent _____ dat deze mensen niet meer geloven, _____ wel dat ze dat steeds minder _____ zijn als lid van een kerkgenootschap, _____ dat is weer het gevolg van _____ verdergaande individualisering in de samenleving. Een _____ , partner of kerk voor het hele _____ ? Dat is niet meer van deze _____ ! Mensen zoeken nog steeds troost en _____ in religie, maar niet per se _____ in georganiseerd verband op zondag, zaterdag _____ vrijdag. Zo kun je het wel _____ .

Polarisatie

Nederland werd een soort supermarkt _____ spiritueel gebied, en onder invloed van _____ immigrantenstromen na de Tweede Wereldoorlog ook _____ eens een multiculturele samenleving. Multiculturalisme was _____ ideaal, tot de aanslagen van september _____ in de VS en de moord _____ Amsterdam op een filmer in 2004. _____ houding jegens met name de moslimbevolking _____ daarna en er komt zelfs een _____ partij aan de macht die zich _____ afzet tegen de islam. De sfeer _____ grimmiger. De lessen uit het verleden _____ vergeten. Moslims... de nieuwe katholieken van _____?

GATENTEKST VERSIE 2

Bij mij aan de overkant, aan _____ eind van de straat, staat een moskee _____, naast een al even nieuwe katholieke _____. Onze linkerburen nodigden ons uit voor een _____. Mijn ene collega beweert dat godsdienst in _____ niets meer voorstelt en binnenkort wel helemaal _____ verdwijnen. Een andere collega zegt dat het _____ echt een deel is van de Nederlandse _____, en dat zelfs de koning(in) van Nederland _____ een protestant moet zijn. Je gelooft je _____ niet! Hoe zit dat allemaal? Is Nederland _____ een religieus land, of is dat verleden _____? En over welke religies hebben we het?

Germanen, Romeinen en de rooms-katholieke kerk

Van _____ godsdienst van de oudst bekende inwoners van _____, Germaanse stammen die vanaf 3500 voor Christus _____ land binnenkwamen, is niet zo gek veel _____ vanwege de beperkte schriftelijke bronnen. Wel herinneren _____ namen van weekdays nog aan deze religie: _____, donderdag en vrijdag dragen de namen van _____ Germaanse goden. Van de ongeveer vier eeuwen _____ bezetting – vanaf circa 100 vóór tot 300 _____ Christus – zijn meer sporen terug te vinden. _____ het is onjuist te zeggen dat de _____ godenwereld hier is ingeburgerd. Anders is dat _____ het christendom, begonnen als kleine sekte binnen _____ jodendom. Het ontwikkelde zich tot de officiële _____ in datzelfde Romeinse rijk, en nog steeds _____ ‘de bisschop van Rome’, de paus, de _____ van de katholieke kerk. De centrale figuur, _____ alleen van het katholicisme maar van het _____ christendom, is Jezus Christus. De katholieke kerk _____ grote invloed gehad op de geschiedenis van _____. Ook op de Europese kunst: bouwkunst, schilderkunst, _____, muziek, alles stond in dienst van de _____. Het is geen kerk die zich kenmerkt _____ een sobere stijl: in de katholieke kerkdiensten _____ van alles te zien, te horen en _____ ruiken. Priesters in speciale kleding verrichten ceremoniële _____ en er worden rituele teksten gezongen, vaak _____ in de oorspronkelijke kerktaal, het Latijn. De _____ zijn groot, hoog, en rijkversierd.

Protestanten

In _____ zestiende eeuw kwam er onder leiding van _____ in Duitsland een scheuring in de katholieke _____. Een deel keerde zich tegen de rijkdom, _____ complexe hiërarchie en protesteerde tegen praktijken die _____ hun ogen afweken van de oorspronkelijke bedoeling. _____ ‘protestanten’ scheidden zich dus af en vormden _____ eigen kerk. Men begon met de vertaling _____ de Bijbel in de verschillende Europese talen, _____ iedereen zelf kennis kon nemen van de _____ van dit belangrijke boek. Het protestantisme is, _____ in vergelijking met het katholicisme, te karakteriseren _____ een geloof van soberheid. De kerken zijn _____ en minder rijk versierd, de diensten zijn _____. Er is geen centraal gezag dat de _____ van de protestantse kerken bepaalt, en dit _____ in het verleden geleid tot een groot _____ afscheidingen, vooral in Nederland. Daar kreeg de _____ van Calvijn, een strenge protestant uit Zwitserland, _____ aanhang. Calvijn vond,

in tegenstelling tot Luther, _____ de kerken plaatselijk onafhankelijk dienden te zijn _____ dat de leefregels uit de Bijbel toegepast _____ te worden op alle terreinen van het _____, ook de publieke. Misschien sprak dit idee _____ onafhankelijkheid, in combinatie met hun traditie van _____ leven en hard werken, de Nederlanders zo _____, dat ze daardoor het meest calvinistische land _____ Europa werden? Alleen Nederland al heeft meer _____ honderd apart geregistreerde protestantse kerken, onder andere _____ gereformeerde en hervormde kerk. In bijgevoegd schema _____ u de grootte van deze groepen in _____ met andere.

Terug naar de geschiedenis. Natuurlijk _____ de katholieke kerk de afscheiding van de _____ in de zestiende eeuw niet zomaar accepteren. _____ maakte toen deel uit van een groot _____ rijk. Daarin werd het protestantisme verboden en _____ de aanhangers vervolgd. De handelssteden in het _____ van Nederland werden echter steeds welvarender en _____, en ze wilden hun eigen beleid voeren, _____ op godsdienstig gebied. De Hollandse steden kwamen _____ opstand, en vochten zich vrij in de _____ Tachtigjarige Oorlog (1568–1648). Met het slagen van de _____ werd Nederland officieel protestant. Daarna waren de _____ enige tijd omgedraaid en kregen de katholieken _____ moeilijk. Toch trok de relatief grote tolerantie _____ opzichte van andere godsdiensten vanaf de zeventiende _____ een groot aantal groepen joden en christenen _____ die elders streng vervolgd werden. Pas sinds _____ eind van de negentiende eeuw bestaat er _____ Nederland officieel vrijheid van godsdienst, en kan _____ kiezen tot welk geloof hij of zij _____ behoren.

Secularisatie

Terwijl het in de eeuwen _____ ondenkbaar was dat je niet tot een _____ of synagoge behoorde, komen er vanaf de _____ eeuw onder invloed van het socialisme steeds _____ onkerkelijken. Anderzijds komen er in de twintigste _____ met de instroom van grote groepen immigranten _____ godsdiensten het land binnen, zoals de islam, _____ hindoeïsme en het boeddhisme. Deze nieuwe religies _____ zich vooral in de grote steden en _____ snel, totdat zich in de tweede en _____ generaties hetzelfde verschijnsel voordoet: men gaat minder _____ naar de moskee of tempel en houdt _____ minder aan de religieuze voorschriften van de _____. Een aantal jaren was de islam de _____ groeiende godsdienst in Nederland. Die groei is _____ 2004 gestopt. Het geschatte percentage moslims blijft _____ rond de zes %. Nu is het _____ de snelst groeiende groepering.

Godsdienst: een blijvertje

_____ en intellectuelen gingen er in de twintigste _____ van uit dat religie een voorbijgaand verschijnsel _____. Alleen in de vroeger geïsoleerde plattelandsgebieden waren _____ grote groepen gelovige protestanten. Als het opleidingsniveau _____ mensen zou stijgen en 'ze hun verstand _____ gebruiken' zouden kerk en geloof op den _____ vanzelf verdwijnen, was het idee. Schrijvers en _____ uitten in hun werk hun frustratie over _____ benauwende godsdienstige opvoeding. Religie was toen zeker _____ gespreksonderwerp op feestjes en hoorde, net als _____ vraag of men getrouwd was of samenwoonde, _____ de vraag hoeveel men verdiende, tot het _____ privéterrein van mensen. In het publieke domein _____ religie dus een taboe.

In de eenentwintigste _____ echter lijkt de belangstelling voor religie in _____ weer toe te nemen. Er worden nieuwe _____ gebouwd, nieuwe allochtone christelijke gemeenschappen zoeken kerkruimte _____ vooral Amsterdam en Den Haag. Bovendien heeft _____ nieuwe protestantse beweging met veel aandacht voor _____ geloofsbeleving, maar ook voor maatschappelijke vragen, veel _____ onder jongeren en mensen uit de traditionele _____. Ze hebben zelfs een eigen omroep (de _____ Omroep) en evenementen. Onderzoekers wijzen er echter _____ dat dit alles in geen verhouding staat _____ de verdergaande leegloop van de kerken en _____ in het land.

Wat zijn de cijfers? _____ weer het taartdiagram van fig. 3.2. _____ procent van de Nederlanders is geen lid _____ een kerk, en dat aantal neemt nog _____ toe. Dat betekent niet dat deze mensen

_____ meer geloven, maar wel dat ze _____ minder actief zijn als lid van een _____, en dat is weer het gevolg van _____ verdergaande individualisering in de samenleving. Een baan, _____ of kerk voor het hele leven? Dat _____ niet meer van deze tijd! Mensen zoeken _____ steeds troost en zingeving in religie, maar _____ per se meer in georganiseerd verband op _____, zaterdag of vrijdag. Zo kun je het _____ samenvatten.

Polarisatie

Nederland werd een soort supermarkt _____ spiritueel gebied, en onder invloed van de _____ na de Tweede Wereldoorlog ook nog eens _____ multiculturele samenleving. Multiculturalisme was het ideaal, tot _____ aanslagen van september 2001 in de VS _____ de moord in Amsterdam op een filmer _____ 2004. De houding jegens met name de _____ verhardt daarna en er komt zelfs een _____ partij aan de macht die zich scherp _____ tegen de islam. De sfeer wordt grimmiger. _____ lessen uit het verleden lijken vergeten. Moslims... _____ nieuwe katholieken van Nederland?